

דברי משיח

ה'תשמ"ט

התוועדות ש"פ עקב, ח"י מנחם-אב

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

ה' תהא שנת עצמות טובה

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת ש"פ עקב – הננו מוציאים לאור "הנחה" ויומן מהתוועדות ש"פ עקב, ח"י מנ"א תשמ"ט (לפני שלושים שנה) – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ט".
בתור הוספה, באו בסוף הקונטרס "פנינים" נבחרים מחלוקת הדולרים לצדקה ביום ראשון, י"ט מנ"א ה'תשמ"ט (הר"ד המלא יתפרסם אי"ה בכרך השייך לתקופה זו).

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות¹ והיומן² – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"ב-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובוה בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשמ"ז-תשמ"ט), שיואיל לשלח למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,

כ' מנ"א, ה'תשע"ט (ה' תהא שנת עצמות טובה),

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,

ברוקלין, נ.י.

(1) השיחה הנוכחית ערכה ע"י שילוב ג' הנחות (ה"תוכן קצר" ש"ל ע"י "ועד הנחות התמימים", וה"ר"ד" ש"ל ע"י מערכת "פאקס א' שיחה", ו"תוכן" ש"ל עבור משתפי ה"ירחי כלה"), ונוספו בה פרטים מה"השלמות" לשיחה המוגהת ש"ל ע"י "ועד הנחות התמימים", וכן פרטים מרשימה פרטית של הרה"ת ר' אברהם שי' מאן (המתפרסמים כאן לראשונה). לשלימות הענינים המבוארים בשיחה, יש לעיין בשיחה המוגהת (סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 641 ואילך).

(2) היומן נערך ע"פ גיליון "בית חיינו" ש"ל בשעתו, בשילוב פרטים מיומנו של ר' א. מאן. וכאן המקום לבקש שכל מי שברשותו יומנים מבית חיינו משנת תשמ"ט, שיואיל לשלחם למערכת ע"מ לזכות את הרבים.

בס"ד. התוועדות ש"פ עקב, ח"י מנחם-אב ה'תשמ"ט

הנחה בלתי מוגה

— שיחה א' —

[כשנכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א להתוועדות ניגנו את ניגון ההקפות לאביו הרלוי"צ ז"ל. אחרי שבירך על היין ניגנו "שיר מזמור לבני קורח"].

א. בריש פרשת עקב¹ כתיב: "והי' עקב תשמעון את גו' ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד וגו'", ו"אין מקרא יוצא מידי פשוטו"² – שזהו ענין השכר לקיום התורה ומצוות.

וכנרמז גם בתיבת "עקב" גופא, שא' מהפירושים שלה הוא – מלשון שכר, "שכרו בעקב אני נותן לכם"³ – "למחר לקבל שכרם"⁴, השכר על כל העבודה ד"היום לעשותם"⁵, הבא לאחר סיום העבודה – "עקב" מלשון סוף. וכפי שזהו בפשטות בתבנית גוף האדם, שהעקב שברגל הוא הסוף ואחרית של כל הגוף כולו; וכידוע שגוף האדם בנוי ("אויסגעשטעלט") כפי סדר ההשתלשלות ("את העולם נתן בלבם"⁶), וכל חלק מגוף האדם הוא כנגד חלק מסדר ההשתלשלות, ויוצא שהעקב שברגל הוא כנגד סוף ואחרית ההשתלשלות.

והנה, ישנו עוד פירוש ב"עקב", שקאי על המצוות עצמן – כפרש"י עה"פ, "המצוות הקלות שאדם דש בעקביו". וע"פ הידוע⁷ שפירושים שונים בענין אחד ועאכו"כ בתיבה אחת יש להם שייכות זה לזה – מובן, שיש שייכות בין ב' פירושים אלו ב"עקב" (שכר המצוות, והמצוות).

ב. והענין בזה – ובהקדים שאלה על כללות הענין דשכר מצוות:

שכר אמיתי צריך להיות בערך העבודה שעלי' משלמים את השכר. ועפ"ז צריך להבין: כל ענין של שכר מצוות הוא לכאורה למטה ולא בערך להמצוות עצמן, שהן קיום רצונו של הקב"ה, שלמעלה מכל ענין של שכר; והרי משנה מפורשת היא⁸ ש"יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא". ואם כן, מהו ענין של שכר מצוות המבואר בפרשתנו ובכמה מקומות, דלכאורה הרי זה אינו תשלום אמיתי על העבודה!?

(5) ס"פ ואתחנן (ז, יא).

(6) קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, ריש ע"ב.

(7) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. וש"נ.

(8) אבות פ"ד מ"ז.

(1) ז, יב.

(2) שבת סג, א. וש"נ.

(3) דב"ר ריש פרשתנו (פ"ג, א).

(4) עירובין כב, א. וראה בעה"ט עה"פ שבהערה 1.

ויתירה מזה:

מבואר בספרים (בספרי קבלה, ספר חרדים וכו') שאברי הגוף הם כנגד המצוות, ועי"ז שיהודי מקיים מצוה כנגד אבר מסויים, נפעל בחלק בעולם ובסדר ההשתלשלות שכנגד אבר זה (כנ"ל ס"א).

ונוסף לכך שלכל מצוה (כנגד אבר פרטי, גם מצוה של "עקב") יש את ענינה הפרטי, הרי היא גם חלק מהכלל, ופרט אחד מסייע לפרטים האחרים של הכלל (כמו שאברים פרטיים הם כולם חלק מכלל אחד – כללות האדם), ועד יתירה מזה – שהיא קשורה עם נקודה עצמית שלמעלה מכלל ופרט, ועד לכלל שלמעלה מכלל והיולי לפרטים, ומכל ענין ההתחלקות בכלל.

[ומזה ישנו גם מוסר השכל בעבודת היהודי – שעליו לדעת את האחריות שיש לו לנצל כל פרט ממצויאיתו "לשמש את קוניי"⁹, שבזה תלוי כל סדר ההשתלשלות, עד שנוסף לכך שהוא פועל בהפרט מצד עצמו, וכפי שהפרט הוא חלק מהכלל – הרי זה קשור גם עם הנקודה דכללות כל הענינים שלמעלה מהתחלקות].

ועפ"ז מתחזקת הקושיא בנוגע לשכר מצוות – איזה שכר אפשר לשלם עבור מצוה, כאשר איזה שכר שיהי' הוא שלא בערך למצוה!?

ג. והביאור בזה יובן ממ"ש במשנה¹⁰ "שכר מצוה מצוה", וכמבואר במ"א¹¹ שהשכר האמיתי שלפי ערך המצוה הוא המצוה עצמה, ויש לומר שנכלל בזה הפירוש – שהשכר על קיום המצוה הוא שמאפשרים לו לקיים (בנקל יותר) עוד מצוות, רצונו של הקב"ה (באופן ד"צוותא וחיבור¹²).

וזהו ענין השכר והיעודים הגשמיים שנאמרו בתורה (בפרשתנו ובכמה מקומות), כי על ידם מתאפשר לקיים תורה ומצוות מתוך מנוחת הגוף והנפש, כמבואר ברמב"ם¹³, ועד שעל ידם אפשר להוסיף בקיום המצוות ביתר שאת וביתר עוז – הן בכמות, ש"מצוה גוררת מצוה"¹⁰, והן באיכות – הידור מצוה, מתוך שמחה וכו'. ועד"ז בנוגע לשכר ד"חיי העולם הבא" – שקיום המצוות יהי' באופן נעלה יותר; וזה כולל את כל המצוות כולן, מקלות שבקלות עד חמורות שבחמורות (כדלקמן ס"ד).

ועפ"ז גם מובן השייכות בין ב' הפירושים ב"עקב" – שכר מצוות, והמצוות עצמן – שהרי היינו הך: שלימות שכר מצוה – היא המצוה עצמה, שע"י השכר אפשר לקיים עוד מצוות.

(12) ראה לקו"ת בחוקותי מה, ג. מז, ב. שלח לז, ד. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ פורים ע' ז הערה 55.

(13) ה'ל' תשובה פ"ט ה"א.

(9) משנה וברייתא סוף קידושין.

(10) אבות פ"ד מ"ב.

(11) ראה מפרשי המשנה שם – פרש"י, רבינו יונה,

מדרש שמואל. ועוד.

ד. ובעומק יותר:

כנל, בתביבת "עקב" מפרש רש"י שזה מורה על "המצוות הקלות שאדם דש בעקביו" [ומאחר ורש"י מפרש כך ב"פשוטו של מקרא"¹⁴, מובן שזה מובן גם ל"בן חמש למקרא"¹⁵. וכפי שרואים בפשטות, שגם אצל "בן חמש" ישנם דברים שהוא מכבד ומייקר ("ער האלט זיי טייער"), ודברים שאינו מכבדם, ועד שדש עליהם בעקביו¹⁶], ש"ע"י "עקב תשמעון", שמקיימים גם מצוות אלו שאדם דש בעקביו – ע"ז מקבלים את השכר. ויש לומר, כי שלימות הענין ד"שכר מצוה מצוה" היא השכר של קיום המצוות הקלות (וגם מקבלים מצוות קלות בתור שכר), כדלקמן.

והביאור בזה – דבענין ד"והי" עקב תשמעון" במצוות קלות, ישנה לכאורה סתירה מיני' ובי': מחד גיסא נאמר שהן "מצוות קלות", ולאידך – צריך להיות בזה "תשמעון". ובלשון חז"ל – "לא תהא יושב ושוקל מצוותי של תורה"¹⁷, בין "קלה שבקלות" ובין "חמורה שבחמורות"¹⁸, "הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה"¹⁹.

ועפ"ז צריך להבין: מהנ"ל גופא מוכח שמצד השכל והחכמה שבתורה – יש חילוק בין מצוה קלה לחמורה, ועד שהמדרש מוודא ושולל ("באָוואַרנט") שאעפ"כ "לא תהא יושב ושוקל וכו'"; וכדי להגיע לזה הוא ע"י קבלת עול, שמקיים את המצוה לא מפני שמבין ומרגיש את החשיבות שבזה, אלא רק מפני שזהו רצונו של בורא העולם ומנהיגו. אמנם, התורה אומרת שבני ישראל הם "עם חכם ונבוון"²⁰, ועליהם לנצל את חכמתם ובינתם לעבודת ה' – וא"כ איך נדרש מהם "לא תהא יושב ושוקל מצוותי של תורה", אלא "הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה" – שלא להשתמש בשכלם!?

אלא הביאור הוא, שגם הענין ד"הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה" יש לו מקום ע"פ טעם והסברה בשכל (וגם בשכל דנפש הבהמית) – מפני המעלה בקבלת עול, היינו שהשכל עצמו מבין את המעלה בקבלת עול, שלכן צריכה להיות הזהירות במצוה קלה כבחמורה.

אמנם לפי זה אינו מובן לאידך גיסא: מפני מעלה זו (במצוות קלות) דקבלת עול – לכאורה אין צורך בהציווי "לא תהא יושב ושוקל", כי גם ע"פ שיקול השכל אין חילוק בין קלות וחמורות, שהרי גם מצוות קלות יש להן המעלה של עבודה מתוך קבלת עול? והביאור הוא: שלימות העבודה דקבלת עול הוא – דוקא באופן שנגש שזהו עול. היינו לא משום החשבון בשכל בהעילוי שבקבלת עול, שהוא "ראשית העבודה ועיקרה

17) תנחומא פרשתנו ב.

18) ראה תנחומא שם. דב"ר פ"ו, ב.

19) אבות פ"ב מ"א.

20) ואתחנן ד, ו.

14) ראה פרש"י בראשית ג, ח. שם, כד. ובכ"מ.

15) ל' חז"ל – אבות פ"ה מכ"ב.

16) בהנחה אחרת: ואת זה מבין גם ילד קטן, כמו

שרואה במוחש בחייו שיש הפרש במצוות.

ושרשה²¹ וכיו"ב – כי אז אין זה ענין של עול, אלא יש בזה טעם בשכל ורצון וחפץ האדם מפני העילוי שבזה.

שלימות קבלת עול היא – דוקא כשבני ישראל ("עם חכם ונבוך") משיגים בשכלם ומרגישים שע"פ שכל הרי זה מצוה קלה שאינה בשוה ובערך למצוה חמורה, ויש לו טעמים ע"פ שכל דקדושה שאולי אפשר לדחות מצוה קלה זו לפי שעה (כי אינה מצוה שהזמן גרמא או מצוה עוברת) – ועם כל זה מקיים את המצוה מתוך קבלת עול באופן ד"הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה", כולל הזהירות במצוה קלה ד"אין מעבירין על המצוות²², שהכוונה בזה היא – לא על מצוות שהזמן גרמא (שאם אינו מקיימן הרי זה ביטול מצוה ולא רק "מעבירין"), אלא המדובר הוא אודות מצוות קלות שאפשר לדחות את קיומן לאחר זמן – ומכל מקום אינו מעביר גם על מצוות אלו, ולא מפני איזה חשבון בשכל במעלת הקבלת-עול, אלא רק מפני שזוהי מצותו של הקב"ה.

וזהו אמיתת ענין המסירת נפש – מסירת הרצון והנפש כולו (גם הטעם והשכל שלו) לה', שמקיים את המצוות רק מפני שזה רצונו של הקב"ה, ולא מפני טעמו ורצונו שלו. וע"ד המבואר בחסידות²³ במעלת התפילה "לדעת זה התינוק"²⁴, שלדרגא זו מגיעים (לא כאשר מתכוונים להתפלל באופן זה, אלא) דוקא כאשר זה נעשה באופן טבעי, כמו התינוק, מבלי התבוננות בדבר.

וזהו "עקב תשמעון" – שה"שכר מצוה מצוה" הוא – קיום המצוות בתכלית השלימות, מתוך שלימות הקבלת עול ומסירת נפש, שביחד עם זה שהוא מבין בשכלו שהיא מצוה קלה שאדם דש בעקביו, הרי הוא "זהיר במצוה קלה כבחמורה", היינו שה"שכר מצוה" ("עקב") הוא המצוה עצמה, ועד לשלימות המצוה.

[וענין זה גם מרומז בלשון המשנה הנ"ל "מצוה גוררת מצוה", לשון "גוררת" דוקא שאינו לשון של כבוד, כי המדובר אודות מצוות קלות שאדם דש בעקביו²⁵, ומכל מקום נעשה "מצוה גוררת מצוה"].

ה. הלימוד מזה בעבודת כל אחד:

כשם שהקב"ה משלם לבני ישראל את השכר לקיום המצוות לפי ערך המצוה ("שכר מצוה מצוה"), ועוד יותר מזה – כן צריך להיות אצל כאו"א מישראל (שהוא "אדם"²⁶ על שם "אדמה לעליון"²⁷), דכאשר מקבל טובה מחבירו וכיו"ב, אפילו טובה גשמית, עאכו"כ טובה רוחנית – מוטל עליו לשלם לו שכר מלא על זה, שכר שהוא לפי ערך

(25) ראה גם מדרש שמואל כאן.

(26) יבמות סא, רע"א.

(27) ע"פ ישע"י יד, יד. ראה עש"מ (להרמ"ע מפאנו)

מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג (קצג, ב). של"ה ג, א, כ. ב. רסח, ב. שא, ב. ועוד.

(21) תניא רפמ"א.

(22) פסחים סד, ב. וש"נ.

(23) סהמ"צ להצ"צ ק"ח, א. ובכ"מ.

(24) תשובות הריב"ש סקנ"ז בשם הר"ש דקינון.

הובא בסהמ"צ שם.

הטובה, ועוד יותר מזה – באופן של "כפליים לתושי"28] באם מקבל מחבירו מנה, משלם לו מאתים וכיו"ב. ובפרט בהתאם גם לשבת שעברה שהיתה "נחמו נחמו"29 – "כפליים לתושי"30].

והעיקר הוא – לא רק שנותן לו את הדבר החומרי או הגשמי, אלא האפשרות שנותן לחבירו לקיים עי"ז עוד כו"כ מצוות (היינו לעשות מהגשמיות רוחניות). ועד שבאם חבירו זיכה אותו עם מצוה, צריך לשלם לו בענין של מצוה – לעזור לו בלימוד התורה ובקיום המצוות, ובאופן ד"נרות להאיר"31, ו"מצוה גוררת מצוה".

ו. כמדובר לעיל (ס"א), כשיש שני פירושים בתיבה אחת, יש שייכות ביניהם. ואפילו כשפירוש אחד עומד בגלוי, ישנו אז גם הפירוש השני בכח ובהעלם.

ובדוגמת המדובר לעיל (ס"ב), דנוסף לכך שלכל מצוה יש את ענינה הפרטי, היא קשורה גם עם כללות כולם, ועד לדרגה שלמעלה מפרט וכלל.

וכפי שהוא בנוגע לכל אחד מישראל, ש"ישראל" ר"ת "יש שישים ריבוא אותיות לתורה"32 – דנוסף לכך שלכל אחד מישראל [גם מי שחטא – ד"אע"פ שחטא ישראל הוא"33] יש את ענינו הפרטי, כנגד האות הפרטית שלו בתורה – הוא קשור עם כל בני ישראל, כמו שכל אות בתורה היא חלק וקשורה עם כל התורה כולה.

ובדוגמת כפי שהי' אצל יעקב אבינו, דביחד עם זה שהוא הי' יחיד, הרי "נשמתו . . כלולה מכל הנשמות שבישראל"34, ו"מעשה אבות סימן לבנים"35; וכמדובר כמה פעמים36 שה"סימן" אינו רק בירור הדבר"37, אלא זה פועל ונותן כח לעבודת הבנים, עד ש"סימן יכול להיות על ענין שלא בערך לסימן עצמו [ע"ד הנ"ל שהפרט קשור עם נקודה שלמעלה מכלל ופרט].

וכפי שאמר רבי שמעון בן יוחאי על עצמו "אנא סימנא בעלמא"38, דבהיותו יחיד הרי הוא סימן על למעלה"39 – דבר שלא בערך; וגם אצלו רואים, שביחד עם זה שהוא הי' יחיד, אמר "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין"40.

פרשתנו. תו"ח לך לך פג, סע"ג ואילך. אוה"ת ר"פ לך לך. ועוד.

(36) שיחת ש"פ וירא (לעיל ח"א ע' 402). ובכ"מ.
(37) ראה צפע"נ על הרמב"ם ריש הל' מאכלות אסורות. לקו"ש ח"א ע' 222 ואילך. ח"ב ע' 375 ואילך.

(38) זח"א רכה, א.
(39) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קו. ועם הגהות – אוה"ת יחסי שנט, א ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' נה.
(40) סוכה מה, ב.

(28) איוב יא, ו.

(29) ישעי' מ, א.

(30) ראה בארוכה דברי משיח – שיחת ש"פ ואתחנן שנה זו ס"א ואילך.

(31) ראה לקו"ש ח"ב ע' 383 ואילך. ובכ"מ.

(32) מגלה עמקות אופן קפו.

(33) סנהדרין מד, רע"א.

(34) אגה"ק ס"ז (קיא, סע"ב).

(35) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. שם, י. יד, א. ותולדות כו, א. ר"פ וישלח. סוף

ועד שע"י עבודתו הקשורה עם פנימיות התורה, וההמשך לזה ד"פוצו מעיינותיך חוצה" – נעשה "אתי מר דא מלכא משיחא"⁴¹.

ועם כל הפירושים בזה, שכל הפירושים איתנהו בהו, ו"תן לחכם ויחכם עוד"⁴².

ז. והעיקר – שבקרוב ממש ישלם הקב"ה לבני ישראל את שלימות השכר על עבודתם, וביתר שאת ויתר עוז, כולל ובעיקר – בהמשכת שכר של יעודים גשמיים לכל א' מישראל (כמדובר כמה פעמים, ובפרט בשנה זו, ובפרט לאחרונה⁴³), ובפרט בעמדנו בשנת תשמ"ט, "תשמט ידך"⁴⁴, וערב והכנה לשנת תש"נ – ר"ת "תהא שנת ניסים"⁴⁵.

ובנוגע לאלו שמקשים על אמירת רמז ור"ת בלי ציון המקור לזה בספרים – הרי ידוע⁴⁶ שכאשר הר"ת מביא להוספה ביראת שמים ועבודת ה', אז יש "רשיון" על זה מהתורה עצמה, ואדרבה – זהו דבר כדאי ונכון. וכנראה בפועל בנדון דידן – שע"י הר"ת דתש"נ, "תהא שנת ניסים" – ניתוסף בעבודת כו"כ מבני ישראל בפועל, ובפרט בתור הכנה לשנה הבאה – שנת תש"נ, שההכנות לזה כבר החלו בשנה זו, ובפרט בעמדנו קרוב לסיום השנה – בחודש החמישי, ואחרי חמישה עשר באב, שמזה נכנסים לחודש אלול, חודש ההכנה לשנה הבאה – תש"נ.

ובפרט ע"י ההוספה בעבודת בני ישראל בכלל, כולל עריכת סיומי מסכתות בשלושת השבועות, ובמיוחד בתשעת הימים⁴⁷, עד – אח"כ בחמישה עשר באב⁴⁸, הקשור עם סיום מסכת תענית – "לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב כו"⁴⁹, ו"מכאן⁵⁰ ואילך דמוסיף יוסיף"⁵¹, שע"י ש"מוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה – יוסיף חיים על חייו"⁵², כולל הוספה בחיים האמיתיים – שזהו תורה ומצוותי, היינו שגם כאשר חייו עד עתה היו ע"פ התורה ומצוות, הרי מכאן ואילך מוסיפים לו חיים על חייו.

ובפרט שאח"כ באים לשבת שלאחר חמישה עשר באב, שבו מתעלים כל עניני השבוע (כולל ט"ו באב) לתכלית השלימות⁵³; ונוסף לזה הרי זה גם ח"י אב [ולהעיר מהתואר שנאמר בכמה מקומות על האריז"ל (שיום ההילולא שלו הוא בתחילת חודש

41) אגה"ק הידועה דהבעש"ט – נרפסה בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחילתו.

42) משלי ט, ט.

43) שיחות: ש"פ ואתחנן (דברי משיח) ס"י; מוצאי ט"ו באב. ובכ"מ.

44) פ' ראה טו, ג. ראה סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 610 הערה 103. שם ע' 630. ובכ"מ.

45) ראה דברי משיח – שיחת ש"פ מטו"מ שנה זו ס"ט. וש"נ.

46) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"ב ע' תשכ.

47) ראה שיחת ער"ח מג"א תשל"ה (שיחות קודש ח"ב ע' 344 ואילך). ובכ"מ. וראה ספר המנהגים – חב"ד

ע' 46.

48) ראה גם שיחת ש"פ דברים תנש"א (דברי משיח ח"ה ע' 27; 29).

49) תענית כו, ב (במשנה).

50) בהנחה אחרת מובא ענין זה לעיל סוס"ד. ושם: וכמה שכבר עשה בזה בעבודתו עד עתה, צריך להוסיף בזה כהנה וכהנה, שהרי עומדים אנו כבר אחרי ט"ו באב, ש"מכאן ואילך דמוסיף יוסיף" כו' (כדלקמן בפנים).

51) תענית לא, א. מג"א או"ח סרל"ח סק"א.

52) פרש"י ד"ה מכאן ואילך – תענית שם.

53) ראה אוה"ת בראשית מב, סע"ב ואילך. (כרך ג) תקב, ב ואילך. תקח, א ואילך.

אב⁵⁴) – "האריז"ל החי" [עד שזה נעשה שגור בפי כולם, אנשים נשים וטף, כאשר שומעים אודות כך], כינוי שלא מצינו (ועכ"פ לעתים רחוקות) בנוגע לעוד גדולי עולם וגדולי ישראל, וכמדובר לעיל⁵⁵] – שע"ז ניתוסף עוד חיות בענין "יוסיף חיים על חייו".

וזהו גם הכנה ליום כ' אב (שכל הכנה צריכה להיות מעין הדבר שמכין אליו), היום שבו הקריבו את קרבן העצים ע"י משפחה מבית דוד ומשבט יהודה, ובב' הדעות בזה (כמבואר בסוף מסכת תענית⁵⁶), שאודות קרבן זה לא כתוב בפירוש בתורה, אלא לומדים זאת מלימוד מיוחד, אבל ביחד עם זה – זה נעשה יום יחיד ומיוחד, יום טוב, כמדובר כמה פעמים⁵⁷; וכן יום ההילולא של אאמור"ר (כדלקמן).

ח. ויהי רצון, שע"י ההוספה במעשינו ועבודתינו, כולל בתשלום השכר המלא על הטובה שמקבל מחבירו עם כל הפרטים והתנאים הנ"ל, ובאופן של זריזות,

החל מההחלטות הטובות שמקבלים בזה בעת התוועדות זו, דאף שבעמדנו באמצע ההתוועדות צריכים לעשות את זה במהירות, ואין זמן מספיק להתבונן בזה כראוי, מכל מקום צריך להיות השכר שבזה גופא באופן נצחי וקיים גם לאחרי זה, והשכר יהי' – שיתוסף בהתבוננות; וע"ד המדובר לעיל ששכר אמיתי הוא (לא בענין שני, אלא) בענין זה עצמו – "שכר מצוה מצוה", ובאופן נעלה יותר –

הנה ע"י כל זה יתוסף בטובה שהקב"ה עושה עם כל אחד מישראל ועם כל סדר ההשתלשלות (ע"ד "אדם חס על מעשה ידיו"⁵⁸),

ועד – תשלום השכר המלא מהקב"ה ("מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"⁵⁹) לבני ישראל על עבודתם, ובזריזות, להיות ש"אלקיכם כהן הוא"⁶⁰ ו"כהנים זריזין הם"⁶¹, עד לשכר העיקרי והאמיתי – הגאולה האמיתית והשלימה.

ומפרשת עקב – "והי' עקב תשמעון" – באים לפרשת "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה גו"⁶² (כפי שהולכים לקרוא תיכף בתפילת מנחה), ועם כל הפרטים המרומזים בפסוק:

"ראה" – שלימות ותכלית ההתאמתות דראי', שלמעלה יותר משמיעה (שלכן "איך⁶³ עד (שראה) נעשה דיין"⁶⁴);

59) תהלים קמו, יט. ראה שמו"ר פ"ל, ט.

60) סנהדרין לט, סע"א.

61) שבת כ, א.

62) ר"פ ראה (יא, כו).

63) ר"ה כו, רע"א.

64) ראה לקו"ש ח"ו ע' 121 ואילך. וש"נ.

54) שם הגדולים (להחיד"א) בערכו.

55) שיחת ה' מנ"א שנה זו.

56) כו, א. כח, א.

57) ראה שיחת כ' מנ"א תשי"א (לקו"ש ח"ד ע' 1103 ואילך). ובכ"מ.

58) ראה מאמרי אדהאמ"צ הנחות – תקע"ז ע' נח. וש"נ. וראה ערכין כח, רע"א (במשנה).

"אנכי" – מבחי' "אנכי מי שאנכי", "דלא אתרמיז בשום אות וקוץ"⁶⁵ (למעלה משם הוי', ומצד שני – חודר גם בשם הוי');

"נותן" – "כל הנותן בעין יפה הוא נותן"⁶⁶;

"לפניכם" – לפנימיותכם⁶⁷, הפנימיות של כל אחד מישראל;

"היום" – בחי' אור היום שהוא אור קיים ונצחי ("מה היום מאיר וכו'"⁶⁸), למעלה מאור הנר ואור עראי⁶⁹;

"ברכה וקללה" – המשכת ברכה, ונוסף על הברכה הגלוי' – גם הברכה הכי נעלית שנמצאת בלשון של קללה (ע"ד המבואר במסכת מועד קטן⁷⁰), וע"ד המעלה דעבודת התשובה שלמעלה מעבודת הצדיקים⁷¹.

ועד שמזה – מבחי' "אנכי מי שאנכי" שלמעלה מכל הפרטים (אות וקוץ) – נמשך גם ברכות (לא רק בכללות, אלא) בפרטים ופרטי פרטים.

ועד – שתיכף ומיד ממש באה הגאולה בפשטות, באופן של "ראה", "מראה באצבעו ואומר זה"⁷² – הנה נכנס משיח צדקנו ("אָט איז משיח צדקנו אַריין") במקום ובזמן זה, המקום של נשיא דורנו שבו עבד עבודתו במשך עשר שנים, תקופה שלימה של עשרה, "העשירי יהי' קודש"⁷³, ובהמשך לזה עברו ד' פעמים עשרה – ארבעים שנה⁷⁴, כאשר "נתן ה' לכם לב לדעת ועיניכם לראות ואזניכם לשמוע"⁷⁵.

וכאמור – "ראה" בפשטות, תיכף ומיד ממש, עוד לפני תפילת מנחה ועוד לפני ההכנות לזה, כי כאשר הקב"ה רואה שבני ישראל מקבלים החלטות טובות – הוא נותן מיד את השכר⁷⁶, לא "למחר לקבל שכרם", אלא היום, תיכף ומיד ממש.

[אחרי שיחה זו ניגנו את ניגון ההקפות להרלו"צ ז"ל].

– שיחה ב' –

ט. נזכר לעיל ששבת זו היא ח"י אב, שמרמז על ענין החיים, חיים נצחיים ואמיתיים. וענין זה שייך גם לכך שהיא השבת שקודם ובסמיכות ליום ההילולא דכ"י אב, שבו

(71) ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

(72) ראה תענית בסופה. שמו"ר פכ"ג, יד.

(73) ל' הכתוב – בחוקותי כו, לב. וראה בכורות נח, ב. זח"ב רעא, א. בחיי ר"פ תרומה.

(74) ראה שיחת ש"פ בא (לעיל ח"ב ע' 305 ואילך). ועוד.

(75) תבוא כט, ג. ע"ז ה, ב.

(76) שו"ע או"ח סתקע"א ס"ג. וראה תענית ה, ב.

(65) ראה זהר ח"א קסז, ב. ח"ג יא, א. רנו, ב. לקו"ת פינחס פ, ב. פ' ראה יח, ד. ובכ"מ.

(66) ראה ב"ב נג, א. סה, א. עא, סע"א. רמב"ם הל' מכירה פכ"ה ה"ד. הל' זכ"י ומתנה פי"א הכ"ב.

(67) ראה לקו"ת פ' ראה יח, סע"ד.

(68) תנחומא נצבים א.

(69) ראה סוטה כא, א.

(70) ט, ב. ראה לקו"ת בחוקתי מח, ב. אוה"ת פ' ראה ע' תרמה-ו.

נתגלה "כל . . . עבודתו אשר עבד כל ימי חייו"⁷⁷, ומתעלה בעילוי אחר עילוי וכו', ו"פועל"⁷⁸ ישועות בקרב הארץ"⁷⁹.

עבודתו של בעל ההילולא נרמזת גם בשמו – לוי יצחק, שב' השמות משקפים את מעלת הביטול ומסירת נפש: לוי על שם "לוח אישי אלי"⁸⁰, שלימות ההתחברות עם הקב"ה; ויצחק הי' "עולה תמימה"⁸¹, והראשון שנימול לשמונה ימים⁸², שע"ז נעשה ברית בבשרו עם הקב"ה.

וזה הי' תוכן עבודתו של בעל ההילולא – עבודת לוי – בכל השייך לרבנות אמיתית ומנהיגות אמיתית. דנוסף לעבודתו עם עצמו, הרי הוא הי' רב ומורה הוראה בקהילה קדושה, ושימש ברבנות העיר מתוך מסירת נפש, עד שהוגלה לעיר גלותו, וגם שם המשיך ברבנותו וכו', ושם (בגלות) נסתלק בכ' מנחם אב.

ומזה הלימוד לכא"א מישראל – כפסק דין הרמב"ם (בסוף הלכות שמיטין ויובלות) ש"לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש אשר נדבה רוחו כו"⁸³ הרי הוא יכול להגיע לדרגת לוי וכו'; אבל לכל לראש יש את שבט לוי, ואח"כ מי ש"נדבה רוחו" יכול להדמות אליו, היינו שהכח לזה הוא משבט לוי ומאלו שעבודתם היא בדרגת לוי. ובפרט ששמו של בעל ההילולא הוא לוי, והוא הדריך והנהיג קהילה קדושה מבני ישראל בדרך זו.

י. והכח לזה הוא במיוחד בזמן הגלות – שעבודת בעל ההילולא היתה בגלות בתוך גלות, שצער הגלות הוא חמור יותר מהעדר החיים⁸³, ומכל מקום עסק בעבודתו מתוך מסירת נפש גם בגלות, שיש בזה עילוי גדול שעמד בניסיון הגלות, כמובן ממאחז"⁸⁴ ש"אילמלי נגדוה לחנני' מישאל ועזרי' כו"⁸⁵ לא היו עומדים בנסיון.

אמנם דניאל (שעליו לא נאמר "אילמלי נגדוה וכו'"), אף שהי' בגלות – התגבר על זה, מכיון שהי' בדרגא נעלית יותר מהם (כמסופר⁸⁵ שהוא ראה את המראה, משא"כ האנשים אשר היו איתו "חרדה גדולה נפלה עליהם" אבל לא ראו, ורק "מזלייהו חזו"⁸⁶); ועד"ז הי' לגבי בעל ההילולא, שאף שהי' נסיון הגלות, התגבר על זה ועסק בעבודתו במסירת נפש כנ"ל.

וכמודגש גם בזה שבספר דניאל⁸⁷ נאמר בפירוש אודות עניני גאולה וחשבון הקץ, "קץ הימין"⁸⁸ ו"קץ הימים"⁸⁹, באופן גלוי יותר משאר כתבי קודש, דאף שכל דברי

(85) דניאל י, ז.

(86) מגילה ג, א. וש"נ.

(87) יב, ו ואילך.

(88) שם, יג.

(89) ראה זח"א נד, סע"א. סב, סע"ב ואילך. ל"ת להאריז"ל עה"פ שבהערה הקודמת. אוה"ת ר"פ מקץ (שלח, ב ואילך). ביארה"ז להצ"צ ח"א ס"ע רצט ואילך. ועוד.

(77) אגה"ק ביאור לסימן ז"ך (קמז, סע"א-ב).

(78) ל' ה' ה' – תהלים עד, יב.

(79) אגה"ק סכ"ח (קמח, סע"א).

(80) ויצא כט, לד.

(81) ב"ר פס"ד, ג. פרש"י תולדות כה, כו, כו, ב. ועוד.

(82) ראה הנחומא שמות ד. שהש"ר פ"א, ב (ה).

(83) חינוך מצוה תי. וראה לקו"ש ח"ד ע' 35.

(84) כתובות לג, ב.

הנביאים מלאים בענין הגאולה (כמ"ש הרמב"ם⁹⁰), הרי החידוש שבספר דניאל הוא שבו מפורש אודות חשבון הקץ וענין הגאולה במספר השנים והימים במדוייק; ובפרט ע"פ פירוש המפרשים בדניאל, כולל פירוש הרס"ג בזה⁹¹,

[שדברי הרס"ג הובאו בכמה מקומות בחסידות, כולל מאמרו הידוע "העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו"⁹², ומפרשים שזה קאי על כל אחד מישראל, שיש לו "חלק אלוהה ממעל ממש"⁹³.

וזהו גם טעם וביאור לגודל הענין דאהבת ישראל ועשיית טובה ליהודי שני – כי יודע שע"י כל יחיד מישראל תופס בכל העצם, ובמילא כאשר "מתעסקים" עם יהודי – "מתעסקים" עם עצמות איז סוף ("אז מ'האט צוטאן מיט אַ אידן – האָט מען צוטאן מיט עצמות א"ס"), ובאופן של "ממש"!

וכן צריך להרגיש שאין הפירוש שהוא נותן והשני הוא המקבל, אלא "יותר ממה שהבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית"⁹⁴, והוא מקבל מהשני].

ואף שגילוי עניני הקץ והגאולה שבספר דניאל הי' בתוך החלום בעת שינתו, ובסיומו נאמר "ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין"⁹⁵, כשיקום כו' – הרי מובן שזה לא גורע כלל מכל הענינים שלפני זה, ומכיון שענין זה נאמר בתורה שהיא נצחית⁹⁶ ("ולא תהא מוחלפת"⁹⁶ ח"ו) – הרי ענין הקץ והגאולה לעצמו הוא ענין נצחי [כפי שזהו בנוגע לדניאל עצמו, שהוא חי וקיים באופן נצחי (כפי שהוא למעלה מענין השינה והחלום כו'), ע"ד "דוד מלך ישראל חי וקיים"⁹⁷],

וע"ד ביאור הרוגצ'ובי⁹⁸ בענין השבועה שנאמר בתורה (כמו שבועת משה ליתרו, "ויואל משה"⁹⁹) שאף אם אח"כ נתבטלה השבועה, הרי מכיון שגם השבועה עצמה נאמרה בתורה, זהו דבר הקיים לעצמו (אלא שאח"כ יש עוד ענין בפני עצמו של ביטול השבועה), ולכן אפשר להתפיס בלשון השבועה שבתורה.

ועד"ז מובן ג"כ בנוגע לקץ הגאולה בספר דניאל, דאע"פ שזה נתגלה בתוך החלום, הרי הקץ עצמו הוא ענין נצחי, אלא שלזה ניתוסף עוד ענין – שזה הי' בתוך החלום.

וענינו של דניאל – שגם בגלות הי' למעלה מענין הגלות – מרומז גם בשמו:

96 ראה פיה"מ להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק היסוד התשיעי. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ט ה"א. הל' מלכים פי"א סוף ה"ג.
97 ר"ה כה, א.

98 צפצפ"נ מהדרו"ת ע' 134. ועד"ז שם סה, א. וכן גם בצפצפ"נ תרומות בהשמטות ע' 120. – הובאו במפענח צפונות פ"ה סי"ב. וש"נ.
99 שמות ב, כא.

90 הל' מלכים פי"א ה"ב.
91 האמונות והדעות מ"ח פ"ג.
92 כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סימן קטז (צט), ריש ע"ב). וש"נ.
93 תניא רפ"ב.
94 ויק"ר פל"ד, ת. רות רבה פ"ה, ט. ועוד.
95 תניא רפי"ז. ובכ"מ.

תחילת השם דניאל הוא לכאורה ענין (אותיות) של "דין", ואילו סיום שמו הוא שם א-ל [והוא גם בפשטות, כמו שרואים בתנ"ך הרבה שמות המסתיימות בשם הקדוש א-ל], שהוא השם הראשון מז' השמות שאינן נמחקין¹⁰⁰, שכנגד ספירת החסד¹⁰¹ "דאזיל עם כולהו יומין"¹⁰², כולל עם מדת הגבורה והדין, והיינו, ששם דניאל מורה על הפיכת כל ענין הדין וגבורות לחסד (גאולה), היחוד וחיבור דדין ושם א-ל, שהדין נהפך לחסד, עד שנעשה חלק מהשם א-ל – דניאל.

ובעבודה – הוא הענין דהפיכת הגלות לגאולה, ע"י ש"מכניסים" האל"ף ד"אלופו של עולם"¹⁰³ בענין הגלות (גולה), שעיי"ז נעשה גאולה¹⁰⁴,

ובאופן שלא נשאר איזה רושם מענין הגלות לאחר שנהפך כולו לגאולה; ולא שבמקום מסויים כן ישנה גלות, אלא גם הוא נהפך.

ויהי רצון, שלאחר שכבר עברו כל החשבונות של הקיצים (שבספר דניאל), וכבר "כלו כל הקיצין"¹⁰⁵ – יבוא כבר קץ הגאולה בפועל, בזמן ומקום זה – תיכף ומיד ממש. [אחרי שיחה זו ניגנו "אימתי קאתי מר"].

— שיחה ג' —

יא. יש לקשר הנ"ל (אודות שייכות דניאל לגאולה) עם בעל ההילולא של כ' אב [שהתחלתה היא ביום שבת, כנראה ממנהגי יאָרצייט שמתחילים בשבת שלפניו, כמו עלי' לתורה¹⁰⁶ וכיו"ב], כמרומז בשמו – לוי יצחק:

ב' השמות לוי יצחק הם בלשון עתיד: לוי על שם "וילוו עליך וישרתוך"¹⁰⁷, וכן "וילוו אישי אלי", ויצחק לשון עתיד, "כל השומע יצחק ליי"¹⁰⁸ – המרמז על הגאולה העתידה לבוא¹⁰⁹ (הקשורה עם יצחק¹¹⁰).

[ולהעיר מהקשר עם מ"ש בגמרא שבכ' אב הקריבה משפחה מבית דוד את קרבן העצים (כנ"ל סוס"ז) – שזה מרמז על ענינו של משיח שהוא ממלכות בית דוד. והקשר

ג. ועוד. וראה בארוכה שיחות תנש"א: ש"פ אחר"ק (דברי משיח ח"ג ע' 227 ואילך); ש"פ אמור (שם ח"ד ע' 6 ואילך).

105 סנהדרין צז, ב.

106 ספר המנהגים – חב"ד ע' 79.

107 קרח יח, ב.

108 וירא כא, ו.

109 ראה תו"א ויצא כא, ג. תו"ח ויצא כד [קסה], סע"ד ואילך.

110 ראה שבת פט, ב. וראה תו"א תולדות יז, ג. מקומות שבהערה הקודמת.

100 שבועות לה, סע"א. רמב"ם הלי' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

101 ראה ע"ח שער (מד) השמות פ"ג ופ"ו. וראה זח"ג רצו, א. פרס שער (ב) השמות פ"ה-ח. שם פ"י יא. לקו"ת תזריע כג, ג. ר"ה ס, ד. ובכ"מ.

102 ראה זח"ג קג, א"ב. קצא, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בטה"מ תש"ח ע' 144.

103 ראה סמ"ק – הובא בב"י או"ח סימן סא (ד"ה כתב בסמ"ק). שו"ע (וראדה"ז) או"ח שם סעיף ו. וראה לקו"ת תזריע כג, ג. ועוד. וראה ברכות יג, ב.

104 ראה ויק"ר פל"ב, ח. לקו"ת בהעלותך לה,

עם בעל ההילולא – כידוע ומפורסם וכבר נדפס¹¹¹ שיחוסו של בעל ההילולא הוא למהר"ל מפראג, המיוחס לשבט יהודה ומלכות בית דוד].

וענין הגאולה בא ע"י העבודה ד"לוי יצחק":

לוי (על שם "הפעם ילוה אישי אלי") מורה על העבודה דכאו"א עם עצמו, ויצחק מורה על העבודה עם הזולת וכל סביבתו – "כל השומע יצחק לי", שפועל גם על מי שאינו רואה, כי אם רק שומע, ויתירה מזו – "כל השומע", אפילו מי שאינו מקשיב ומנסה לשמוע, אלא שומע מאליו כי זה נכנס לאזניו בדרך ממילא [כי אינו בעל הבית על חוש השמיעה שלו, כידוע שרוב בני אדם אינם בעלי הבית על זה, מלבד יחידי סגולה כמו אברהם¹¹² וכיו"ב], ולכן אינו זקוק גם להכנה כלשהי כדי לשמוע (משא"כ אצל המשמיע), הנה גם עליו פועל ש"כל השומע – יצחק", מתוך שמחה ותענוג,

שענין הצחוק והשמחה הוא למעלה ממדידה והגבלה: הן של המשמיע – שהרי מחשבה דיבור ומעשה וכחות פנימיים, ואפילו כחות המקיפים (רצון ותענוג) שלו – מוגבלים הם לאדם זה עצמו, ומצד עצמם אין להם שייכות לזולת, ואילו ע"י הדיבור שלו שפועל ענין הצחוק אצל השומע – יוצא מהגבלות אלו ונעשה פעולה גם על הזולת; והן בנוגע להשומע – שענין הצחוק הוא למעלה ממחשבה דיבור ומעשה וכל הכחות שלו, דמיד כששומע נעשה אצלו ענין הצחוק, ואילו בנוגע לשאר הכחות שלו ומחשבה דיבור ומעשה שלו צריכה להיות הקשבה מיוחדת ("ער דארף זיך דערצו צוטרָאָגן"), וזה אי אפשר להיות בשעת הצחוק, שאז הוא מופשט ("אָפּגעטרָאָגן") משאר כחותיו.

והפעולה בזה היא לא רק על בני ישראל, אלא גם על אומות העולם, כמ"ש "כל השומע יצחק לי", שזה קאי על שרה אשת אברהם, שהשם שרה מורה על שייכותה לכל העולם, ד"לא תקרא את שמה שרי"¹¹³ – "דמשמע שרי לי ולא לאחרים"¹¹⁴ (וע"ד שמצינו אצל אברהם בה' (ולא אברם) – "כי אב המון גוים נתתיך"¹¹⁵).

ובדוגמת זה היתה אמי מורתי, הרבנית הצדקנית אשת בעל ההילולא, "אשת חבר כחבר"¹¹⁶, שעזרה וסייעה לו בעבודתו – כידוע¹¹⁷ שהלכה ללמוד את מלאכת עשיית הדיו, ואח"כ הביאה ספרים והלכה בעצמה ללקט עשבים ועשתה מהם דיו וחיפשה ומצאה נייר כו' כדי שיוכל לכתוב דברי תורה בנגלה ו(במיוחד) בפנימיות התורה (ואח"כ זכינו זכות גדולה וניצל חלק קטן (עכ"פ)¹¹⁸ מחידושי תורה שלו [ולהעיר שזהו

116) שבועות ל, ב. ע"ז לט, א. רמב"ם הל' מטמאי משכב ומושב פ"י ה"ה.

117) ראה שיחות: ו' תשרי תשמ"ב (התוודעויות ח"א ע' 58 ואילך); ש"פ וילך, ו' תשרי תשמ"ו (שיחות קודש ח"א ע' 49 ואילך; התוודעויות ח"א ע' 68 ואילך). ועוד.

118) בהנחה אחרת: חלק חשוב.

111) ריש שלשלת היחס שבירש "היום יום". וראה גם סה"ש תורת שלום ס"ע 176. שם ס"ע 235-6. ועוד.

112) נדרים לב, ב ובר"ן.

113) לך לך יז, טו.

114) פרש"י עה"פ (ע"פ ברכות יג, א).

115) לך לך שם, ה.

רק החידושים שהיו באפשרות שלו לכתוב וכו' וכו' בגלות בתוך גלות], ע"ז שאמי הוציאה אותם מגלות בתוך גלות למוסקבה, ואח"כ הגיעו – ע"י כמה, כו"כ ממוצעים וכו' וכו' עד... – שהגיעו לברוקלין, ונדפסו ונתפרסמו, וע"ז ניתוסף בעבודת ה', בתורה עבודה וגמילות חסדים, ובהפצת המעיינות חוצה).

וכן הי' בעבודתו של בעל ההילולא – שנוסף על עבודת עצמו (לוי) השפיע על סביבתו, אנשי קהילתו, ועד שבהיותו בעיר גלותו פעל רושם עז גם על אינם-יהודים, בעניני ז' מצוות שלהם, החל מזה – שכאשר ראו אומות העולם את ההשגחה פרטית והניסים שאירעו לו, ניתוסף להם באמונה בבורא העולם ומנהיגו (שהיא גם משבע מצוות בני נח).

יב. והלימוד מזה לכאו"א, שעבודתו צריכה להיות באופן ד"לוי יצחק – שלימות העבודה עם עצמו (ד"לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש . . . אשר נדבה רוחו אותו כו", "כנ"ל); וכמו כן העבודה באופן דיצחק – "כל השומע יצחק ל", העבודה עם הזולת, ובכל הסביבה, ומתוך שמחה וטוב לבב – יצחק, ובאופן שנמשך מיצחק אבינו לכל בני ישראל.

וכל זה נעשה הכנה להגילוי ד"לוי יצחק" למעלה, שנעשה "הפעם ילוה אישי אלי" – שהקב"ה (אישי) נמצא "אלי" בגלות, "עמו אנכי בצרה"¹¹⁹, ועד שבאה הגאולה – שלימות השמחה.

ומקויים היעוד ד"הקיצו ורננו שוכני עפר"¹²⁰, ש"הקיצו" מרמז לשם יצחק, אותיות קץ (ח"י)¹²¹, "ורננו" – ענין הצחוק והשמחה, ובעל ההילולא בתוכם.

ו"קהל גדול ישובו הנה"¹²², קהל לשון יחיד, ולעתיד לבוא יהי' מנהיג רוב אחד לכל ה"קהל" דבני ישראל.

וכל זה – תיכף ומיד ממש, והוא העיקר.

[אחרי שיחה זו ניגנו "שאמיל"]

— שיחה ד' —

יג. דובר כמה פעמים¹²³, שכשם שהקב"ה "נתן" עצמו בתורתו (כביכול) – "אנא נפשי כתבית יהבית"¹²⁴, כן הוא בצדיקים ה"דומין לבוראם"¹²⁵ – שנותנים "עצמם" בדברי תורתם,

123 (שיחת ליל ב' דחה"ס (לעיל ח"א ס"ע 4-123).
ובכ"מ.

124 (שבת קה, א (כגירסת הע"י).

125 (ב"ר פס"ח, ח. רות רבה פ"ד, ג. ובכ"מ.

119 תהלים צא, טו.

120 ישע"י כו, יט.

121 זח"א (השמטות) רנב, ב. ע"ה שער (לא)

פרצופי זו"נ פ"ג. ל"ת להאריז"ל ס"פ וירא. ובכ"מ.

122 ירמי' לא, ז.

אלא שזה עובר ע"י כמה שלבים: תחילה נותן "עצמו" בדברי תורתו באופן של "דברים היוצאים מן הלב"¹²⁶, אח"כ זה נמשך בכתב או בדפוס, ואח"כ – ע"י הקריאה בספר או שמיעת הדברי-תורה משני – נעשה "נכנסים אל הלב"¹²⁶ של הקורא והלומד והשומע.

ולכן, מתאים להזכיר עכ"פ ענין אחד בתורתו של בעל ההילולא, ובפרט בקשר עם פרשתנו:

בזהר¹²⁷ פרשתנו¹²⁸ מבואר ענין הברכה (שענינה ברכה והמשכה¹²⁹ נצחית): "ברוך דא רזא דמקורא עילאה מכולא לארקא ולאמשכא ולאנהרא כל בוצינין", ומבאר אאמור"ר בהערות שלו על הזהר¹³⁰: "ברוך שהוא רזא דמקורא עילאה, דהיינו יסוד אבא, הנה חכמה הוא יו"ד שבשם, שיש בזה ג' בחינות, והוא הג' אותיות יו"ד. . . ורומזים ג"כ על חב"ד, כי חכמה כולל בינה ודעת ג"כ".

היינו, שבענין הברכה (שזהו ענין קבלת עול, כמבואר בביאורי הזהר¹³¹) יש ב' קצוות: בחי' יו"ד (חכמה), שהיא נקודה אחת, הראשית של כל הענינים (גם של האות ו' וד'), וביחד עם זה – נקודה זו כוללת את כל הענינים, כמודגש במילוי של אות יו"ד, כפי שנתגלה ע"י דיבור האדם, שכשמבטא תיבת יו"ד שומעים גם את המילוי "וד" (כמבואר בדרושי אדמור"ר האמצעי¹³²) – כידוע¹³³ שחכמה יש בה ב' ענינים: היא ראשית כל דרגין, ראשית כל סדר ההשתלשלות, וגם כוללת את כל סדר ההשתלשלות. [וכן ענינן של ג' אותיות אלו ("יו"ד") הוא מחשבה דיבור ומעשה, וכן "וד" הן לימוד התורה וקיום המצוות¹³⁴].

ויהי רצון, שיומשך מילוי הברכה והמשכה מלמעלה, עד מילוי הברכה האמיתית – הגאולה האמיתית והשלימה, ו"תורה חדשה מאתי תצא"¹³⁵, ובפרט ע"י ההכנה והדיבור בדברי תורה בזמן הזה, כולל – בתורתו של בעל ההילולא, שהיא חלק מהתורה, ועי"ז "אתה תופס" בכל התורה כולה ("העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו"), עד שבאים ל"תורה חדשה מאתי תצא", ובאופן שנשמע את התורה בפועל מפי בעל השמועה עצמו (ולא רק "כאילו בעל השמועה עומד לנגדו"¹³⁶).

(130) לקוטי לוי"צ לזהר שם (ע' תנח).
 (131) ראה ביאורו"ז להצ"צ ח"א ע' ע"ט. וראה אוה"ת פרשתנו (עקב) ע' תקפו.
 (132) סידור (עם דא"ח) קטו, ב. קצו, ב. ועוד.
 (133) ראה ביאורו"ז (לאדהאמ"צ) אחרי עו, ג ואילך. ובכ"מ.
 (134) ברשימת א' התמימים נרשם: ויש בזה ב' אופנים: דקאי על חב"ד או על מדות ומלכות (2).
 (135) ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.
 (136) ירושלמי שבת פ"א ה"ב. שקלים פ"ב ה"ה. קידושין פ"א ה"ז.

(126) ראה ס' הישר לר"ת שער יג. של"ה סט, ב. ועוד.
 (127) בהבא לקמן – ראה גם שיחות: ש"פ עקב תשמ"ה (שיחות קודש ח"ד ע' 2881; ע' 2892-3; התוועדיות ח"ה ס"ע 2776-7; ע' 2784); ש"פ ראה תשמ"ו (שיחות קודש ח"ד ע' 138 ואילך; התוועדיות ח"ד ע' 320 ואילך); ש"פ עקב תשמ"ז (שיחות קודש ח"ב ע' 507; ע' 512; התוועדיות ח"ד ע' 238; ע' 243 ואילך); ש"פ עקב תשמ"ח (שיחות קודש ע' 617-8; התוועדיות ע' 191).
 (128) ח"ג (רע"מ) רעא, א.
 (129) ראה תו"א מקץ לז, ג. ובכ"מ.

ובפרט בעמדנו בחודש החמישי, מנחם אב – יהי רצון שזה יביא כבר את ביאת והתגלות משיח צדקנו, ש"מנחם שמו"¹³⁷, ובאופן ד"אב" – "אב הרחמן" ו"אב החסיד"¹³⁸, רחמים וחסדים גלויים¹³⁹ (ואין זקוקים להסברים ו"פשט'לאך" שזהו ענין ד"רחץ ה' גוי"¹⁴⁰, "רוחץ בנו"¹³⁸ וכיו"ב).

יד. והזירוז בזה עוד יותר הוא ע"י החלטות טובות ופעולות טובות.

ולכן, כאן המקום לאלו שהגישו משקה "המשמח"¹⁴¹, שיעלו מלמטה למעלה ויכריזו במה המדובר, ויזמינו את המסובים, ולהיות שזהו יום השבת – שיכבדו ויחלקו מהמשקה לאחדים (עכ"פ) מן הקהל (בתור באי כח של כולם).

וזהו יזרז עוד יותר ויהי' הכנה קרובה ל"מזמור שיר ליום השבת"¹⁴², "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"¹⁴³, כפי שאומרים בשירו של יום השבת, ולאחרי זה אומרים (כמנהג חב"ד) "הושיענו ה' אלקינו . . אמן ואמן"¹⁴⁴, ועד ל"הנה . . זה . . קוינו לו ויושיענו זה ה' גוי"¹⁴⁵, "מראה באצבעו ואומר" ב"פ "זה"¹⁴⁶, ותיכף ומיד ממש.

[אחרי חלוקת המשקה התחיל לנגן את ניגון ההקפות לאביו הרלו"צ ז"ל, ועמד מלוא קומתו ורקד על מקומו. אח"כ התחיל לנגן "והריקותי לכם ברכה"].

— שיחה ה' —

טו. ע"פ המנהג, בקרוב (אחרי תפילת מנחה) נאמר פרק רביעי של פרקי אבות, המתחיל מיד עם ארבעה ענינים שכנגד ד' אותיות שם הוי"ו¹⁴⁷ – החל מ"איזהו חכם" (חכמה) כנגד אות יו"ד דשם הוי"ו, ועד ל"איזהו מכובד" (מלכות) שכנגד ה' אחרונה.

וזהו בהתאם לתוכן לימוד פרקי אבות, "מוסרים ומדות"¹⁴⁸ – לתקן המדות, הנחלקות בכללות לארבע דרגות, ע"ד ד' האותיות דשם הוי"ו שבכל נפש מישראל¹⁴⁹ ("חלק הוי"ו עמו"¹⁵⁰), נוסף לד' אותיות שם הוי"ו שבגופו (כמבואר בהגה"ה בתניא¹⁵¹, ובכמה מקומות¹⁵²),

145 (ישעי' כה, ט).
146 ראה תענית שבעה ערה 72.
147 שער מאמרי רו"ל ולקוטי הש"ס לאבות שם.
148 רע"ב ריש מס' אבות.
149 אגה"ת ספ"ד. לקו"ת ר"פ האזינו (עא, סע"ג).
150 האזינו לב, ט.
151 פ"מ (נה, ב).
152 סד"ה שובה ישראל שנה זו (לעיל ח"א ע' 50).
וש"נ.

137 סנהדרין צח, ב. ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד.
איכ"ר פ"א, נא.
138 ראה אגה"ק סכ"ב (קלד, ב).
139 ראה סה"ש תש"ד ע' 15.
140 ישעי' ד, ד.
141 ס' שופטים ט, יג.
142 תהלים צב, א.
143 תמיד בסופה.
144 תהלים קו, מז-מח.

ובכללות יותר – כנגד ד' העולמות אבי"ע¹⁵³, ועוד ועיקר – כנגד ד' דרגות אלן שבתורה, ש"משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו" (כדאיאת בתחילת מסכת אבות), עד "והעמידו תלמידים הרבה", כולל התלמידים של דורנו זה – דור האחרון בגלות ודור הראשון לגאולה, שזהו כנגד ה' האחרונה (כפי שנקראת בכמה מקומות, ולא ה' שני'), ע"ד אחרית הימים, בחי' "עקב", עקבתא דמשיחא¹⁵⁴.

וענינו דשם הוי' בעבודה – בפרטיות: י"ה, "הנסתרות"¹⁵⁵, הוא ענין ההתבוננות (שבתפילה) כפי שמולידה אהבה ויראה בהתגלות לבו; וו"ה, "ו"ה נגלות"¹⁵⁵, הוא כנגד לימוד התורה וקיום המצוות¹⁵⁶.

ועד שממשיכים את ה"ו"ה נגלות" – באופן גלוי – בכל העולם כולו, ובכל סדר ההשתלשלות, שירגש שם הוי' מלשון מהוה¹⁵⁷, עד "נגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גוי"¹⁵⁸, "והיו עיניך רואות את מורייך"¹⁵⁹, בגאולה האמיתית והשלימה.

ובפשטות – שזה צריך לפעול ("ארויסרופן") הוספה בכל עניני לימוד התורה וקיום המצוות, ובהדגשה – בבואנו מט"ו באב (בחי' י"ה), ש"מכאן ואילך דמוסיף יוסיף", "יוסיף חיים על חייו" – חיים בפשטות, החדורה בחיים רוחניים – להוסיף החלטות טובות ופעולות טובות בכל הענינים האמורים לעיל, ובפרט ביום שבת זה, ח"י מנחם אב, ולהמשיך את זה בסעודת "מלוה מלכה", ולפני זה – בסעודה שלישית (כפי שזה נקרא), והסעודה שלפני' [זוה נעשה גם הכנה לסעודת לויתן ושור הבר לעתיד לבוא¹⁶⁰, כמבואר בלקו"ת¹⁶¹ ענינים בעבודה].

ומשבת ח"י אב יומשך תוספת חיות בפשטות בכל אחד מישראל – שנעשה חי יותר ובריא יותר, עד גם לענין התענוג – "להחיות בהם נפש כל חי"¹⁶².

ומזה באים אח"כ להעבודה ביום ראשון, י"ט מנחם אב, י"ט בגימטריא "חוה" (כמבואר בתו"א¹⁶³), וקשור ל"חי" – שחוה "היתה אם כל חי"¹⁶⁴ (השפעה על כל העולם).

טז. ובפרט שביום זה (יום ראשון י"ט מנחם אב) יתקיים בארץ הקודש "כינוס השלוחים", והכינוס מתקיים בעיר "רמת ישי".

(153) לקוטי הש"ס שם.
 (154) ראה אוה"ת ריש פרשתנו. שם ע' תצא. ריש ע' תקד. ועוד.
 (155) נצבים כט, כח. ראה לקו"ת פקודי ג, ב. בהעלותך לה, סע"ד. פ' ראה כט, סע"א. ובכ"מ.
 (156) אגה"ת שם.
 (157) פרדס שער (א) עשר ולא תשע פ"ט. שעהיוה"א פ"ד (עט, רע"א). וראה זח"ג רנז, ב.
 (158) ישע"י מ, ה.
 (159) שם ל, ב.
 (160) ראה ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג.
 (161) ר"פ שמיני.
 (162) נוסח ברכת "בורא נפשות". ראה טור וב"י ושו"ע אדה"ז או"ח סר"ז ס"ב.
 (163) בראשית ו, ריש ע"ד. וראה גם לקוטי לוי"צ לזח"ב ע' קעא. ובכ"מ.
 (164) בראשית ג, כ.

ויש לומר¹⁶⁵, ששם המקום מתאים לתוכן הכינוס, דענין הכינוס הוא בקשר עם "יפוצו מעיינותיך חוצה", שע"ז "אתי מר דא מלכא משיחא", ומשיח צדקנו הוא "מגזע ישי¹⁶⁶", וביאתו תהי' באופן של עשירות – "רמת", דלהיות ש"כלו כל הקיצין", בודאי שעכשיו כבר נעשה מצב של "זכו"¹⁶⁷, ומשיח בא באופן של עשירות (ולא באופן השני – כידוע¹⁶⁷ שני האופנים שבהם יכול לבוא משיח).

והמשך הכינוס יהי' ביום כ' אב – כ' ר"ת כתר, ומספר עשרים בגימטריא כתר¹⁶⁸. עד שזוכים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו", "והיו עיניך רואות את מורידך", "מראה באצבעו ואומר זה".

[אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 4:05].

(167) סנהדרין צח, א.

(168) ראה לקר"ת אמור לד, ד. שה"ש לה, סע"ג. ספר הערכים – חב"ד מערכת אותיות אות כ' (ע' סט ואילך). וש"נ.

(165) בהבא לקמן – ראה גם מכתב י"ט מנ"א שנה זו לכינוס השלוחים באה"ק (נרפס בהוספה ללקר"ש פ' ראה שנה זו; התוועדויות תשמ"ט ח"ד ע' 172 ואילך). (166) ישע"י יא, א.

יומן

• יום שבת קודש פ' עקב,

ח"י מנחם-אב

כ"ק אדמו"ר שליט"א ירד להתוועדות מעט אחרי השעה 1:30, כשהקהל מנגן את ניגון ההקפות לאביו הרלוי"צ ז"ל עד שהתיישב.

אחרי שבירך בופה"ג סימן לר' י.כ. לנגן, והלה התחיל לנגן "שיר מזמור לבני קורח".

שיחה א' היתה ארוכה במיוחד, ואותה פתח בביאור התחלת הפרשה "והי' עקב תשמעון", בה מדובר על השכר שניתן על קיום המצוות, ו"שכר מצוה מצוה" – השכר האמיתי על קיום המצוות איננו עוה"ב וכיו"ב, אלא שהקב"ה גורם שיוכל לעשות מצוות נוספות ובהידור (עי"ז

שנותן לו פרנסה בהרחבה וכדומה). בהמשך קישר את שני הפירושים בתיבת "עקב" וביאר את ההוראה שיש ללמוד מכך [אופן הביאור הי' דומה להרחבה שבשיחת ש"פ שלח אודות "לדעתך"], וכן הורה שכ"א יקבל על עצמו החלטה להוסיף בקיום התומ"צ.

בין הדברים הזכיר שנמצאים בשנת תשמ"ט, ערב והכנה ל"תהא שנת ניסים", ורואים במוחש שרמז זה הביא להוספה בתומ"צ. בסיום השיחה ביאר כל תיבה בפסוק הראשון של פרשת ראה, ואיחל שנזכה לראות ("ראה") את משיח צדקנו נכנס לכאן.

אחרי שיחה זו ניגנו שוב את ניגון ההקפות להרלוי"צ ז"ל, וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד את השירה.

שליט"א?²

בשיחה ד' ביאר ענין המוסבר בקצרה בלקוטי לוי"צ על הזהר פרשתנו אודות ב' הענינים שבאות יו"ד דשם הוי', בהקדומו ש"צדיקים דומין לבוראם" וכמו שהקב"ה "הכניס" עצמו בתורה, כך גם צדיקים הכניסו עצמם בתורתם באופן דדברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב כו'. [ולהעיר שזה זמן רב שלא הי' ביאור בהערות לזהר – מאז ש"פ מקץ!]. בסיום הזכיר אודות חלוקת המשקה, ואמר שמכיון שנמצאים בשבת – שיחלקו עכ"פ לחלק מהקהל מהמשקה.

אח"כ התקיימה חלוקת המשקה. כ"ק אדמו"ר שליט"א מזג מכל בקבוק מעט לגביע שלו, ואח"כ החזיר מעט מהגביע לכל בקבוק.

לר' משה שי' אדרעי מכפר חב"ד שלקח עבור ביה"ס למלאכה שם מזג מהגביע לכוסו, וכן לר' מנחם שי' גרליצקי שלקח עבור התוועדות חסידים בכ' מנ"א וסיום הרמב"ם ב-770. לשאר המקבלים מזג מהבקבוק שלהם כרגיל.

ר' דוד שי' רסקין הכריז על ה"ירחי כלה" המתקיים ב"גן ישראל", ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "מסתמא איז דאָס אויכעט פאַר די חתונה"³ [השבוע ביום ג' מחתן את בתו בשעטומ"צ].

אחרי החלוקה המתין כ"ק אדמו"ר שליט"א מעט והביט לצדדים, ואח"כ החל לנגן את ניגון ההקפות לאביו הרלווי"צ ז"ל (שלא כרגילו!) ועודד את השירה בחוזק רב, והקהל המשיך בניגון

את שלושת השיחות הבאות יחד כ"ק אדמו"ר שליט"א על אביו הרלווי"צ ז"ל, שיום היארצייט שלו חל השבוע ביום שני כ' מנחם אב, וכדלקמן:

בשיחה ב' דיבר בעיקר על גודל מעלתו של בעל ההילולא, שלמרות היסורים הרבים שסבל, שהם ניסיון גדול יותר מהיפך החיים כמארז"ל "אילמלי נגדוה לחנני מישאל ועזרי כו", בכל זאת עמד במס"נ בכל נסיונות אלו. בהמשך לזה דיבר אודות שמו של דניאל וחזונו אודות הקץ, ובין הדברים התבטא באומרו שדניאל חי וקיים כמו דוד המלך.

אחרי שיחה זו ניגנו "אימתי קאתי מר", וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד את השירה בתנועות ידו הק', וכן השתתף בשירה בעצמו.

בשיחה ג' עמד בהרחבה על שני שמותיו של בעל ההילולא "לוי" ו"יצחק", המרמזים על הגאולה העתידה, וכן על עבודתו של יהודי עם עצמו ועם זולתו, כולל הפעולה על אומות העולם שיקיימו שבע מצוות בני נח. בתוך הדברים הזכיר שלהרלווי"צ ז"ל יש קשר עם משיח, כי הי' מזרע דוד ויש לו יחוס למהר"ל, כפי שכבר נדפס.

אחרי שיחה זו החלו (משום מה) לנגן את ניגון "שאמיל", וכעבור מספר רגעים החל כ"ק אדמו"ר שליט"א למחוא את כפיו הק' (בתנועות לא מהירות, אבל) במרץ, לכל הכיוונים. הניגון (שבד"כ מנגנים אותו בדביקות ובאיטיות, כידוע) נהפך במהרה לניגון שמח, שהושר לפי קצב מחיאות הכפים של כ"ק אדמו"ר

(2) בא' היומנים נרשם: זו פעם הראשונה שראיתי שמנגנים "שאמיל" במהירות ושמחה שכזו.
(3) = "מן הסתם זהו גם בשביל החתונה".

(1) לפי א' היומנים שרו "שאמיל" אחרי שיחה ב', ו"אימתי קאתי מר" אחרי שיחה ג'.

לנגן "והריקותי לכם ברכה", כרגיל.

בשיחה ה' עמד כ"ק אדמו"ר שליט"א על התחלת פ"ד של פרקי אבות שלומדים בשבת זו, בה נזכרו ארבעה ענינים שהם כנגד ד' אותיות שם הוי'. בהמשך הדגיש שיש להוסיף בכל הענינים הקשורים עם תומ"צ, במיוחד בעמדנו אחרי ט"ו באב ש"מכאן ואילך דמוסיף יוסיף", ובפרט בעמדנו בח"י אב.

לקראת סיום הזכיר אודות כינוס השלוחים באה"ק המתקיים מחר בעיר רמת ישי, והסביר ששם המקום "רמת ישי" מתאים לתוכן הכינוס.

אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 4:05.

ביתר שאת. כעבור מספר רגעים של שירה, עמד לפתע כ"ק אדמו"ר שליט"א מלוא קומתו, ורקד על מקומו תוך כדי שמוחא כפיו הק' בחוזק! בתחילה רקד בעיניים פקוחות, ובהמשך התנועות התעצמו והתחזקו, ובעיניים עצומות ובמראה פניו הק' הנלהבים המשיך לרקוד ולעודד. הקהל התרומם על רגליו, ורקד בכל כחו... "אשרי מי שראה קהל קדושים רוגשים ורוקדים בבית קדשי הקדשים..."

כל זה נמשך פחות מדקה, ואז התיישב כ"ק אדמו"ר שליט"א במקומו והמשיך לעודד את השירה, והקהל המשיך לשיר את הניגון במשך זמן רב.

לאחר מכן החל כ"ק אדמו"ר שליט"א

ר"ד מחלוקת הדולרים

העוזר אמר שעובר ניתוח לב, ואמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: "איר זיינט עוסק בצרכי ציבור, זאָלט איר האָבן אַ גוף בריא, און זאָל זיין בהצלחה רבה", ושוב פנה למנהל ונתן לו דולר נוסף באומרו: "כפליים לתושי", ודולר שלישי באומרו: "דאָס איז פאַר דעם גאַנצן ענין".⁴

• הריל"ג הציג את ר' יצחק שי' חזן – השליח ברומא, איטלי' וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר נוסף באומרו: "אַפגעבן אויף צדקה אין רוים".⁵

הנ"ל הציג את השו"ב של רומא ר'

(3) = "אתה עוסק בצ"צ, שיהי' לך גוף בריא, ושיהי' בהצלחה רבה".

(4) = "זהו בשביל כל הענין".

(5) = "לתת לצדקה ברומא".

יום ראשון, י"ט מנחם-אב

• לר' יצחק שי' נחשוני – כתב בעיתון "יום השישי" אמר: "שתכתוב רק דברים טובים".

• לר' משה שי' אדרעי מביה"ס למלאכה בכפר חב"ד נתן דולר נוסף באומרו: "פאַר דער מוסד".¹

• הריל"ג הציג את מנהל הסמינר החסידי לבנות המוקם בבני ברק, ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "איזה, בבני ברק או בירושלים?".

הנ"ל השיב שבבני ברק, וכ"ק אדמו"ר שליט"א חייך חיוך רחב ואמר: "זאָל זיין בהצלחה רבה, און 'לפום צערא אגרא".²

(1) = "בשביל המוסד".

(2) = "שיהי' בהצלחה רבה, ו'לפום צערא אגרא".

בשורות טובות", ונתן לו דולר שלישי באומרו: "אֶפְגַּעְבֵּן אויף די...".

הנ"ל אמר משהו אודות הרב, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בשורות טובות".

(6) = "בשו"ט, לתת לצדקה ברומא. ושיהי' אין ושחט אלא ומשך, שתמשוך את כל בני"ש שם - למשוך עוד יותר ליהדות פנימה. מן הסתם הרב יסכים... שיהיו בשו"ט".

(7) = "לתת על ה...".

אליהו שי' אוזנה, וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו דולר נוסף באומרו: "בשורות טובות, אֶפְגַּעְבֵּן אויף צדקה אין רוים. און זאָל זיין 'אין ושחט אלא ומשך', איר זאָלט ציען אַלע אידן דאָרט – ציען נאָכמער אין אידישקייט אַריין. מסתמא וועט דער רב מסכים זיין... זאָל זיין

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הודעה ובקשה

בימים אלו שוקדים ב"מכון להפצת תורתו של משיח" להכין לדפוס את הכרך השני של דברי משיח תשמ"ט.

ובהזדמנות זו, הננו לפנות שוב לקהל אנ"ש והתמימים שיחיו, בבקשה כפולה ומכופלת:

אנא, מי שיש תח"י הנחות, ר"ד מחלוקת הדולרים או יומני בית חיינו וכיו"ב משנת תשמ"ט שטרם פורסמו, ובפרט מתקופת מרחשון-שבט, שלא ימנע בר, ויואיל לשגר את זה למערכת בהקדם הכי האפשרי, לתועלת עם ישראל הצמא לדבר ה'! ואשרי חלקם וגדול זכותם וכו' וכו'.

והעיקר – שנזכה לשמוע "דברי משיח" מפיו של משיח צדקנו כ"ק אדמו"ר שליט"א תיכף ומיד ממש!

"המכון להפצת תורתו של משיח"

כתובת המערכת: torasmoshiach@gmail.com

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכרון

כ"ק הרה"ג והרה"ח ומקובל רב פעלים

לתורה ולמצות ורבים השיב מעון

ר' לוי יצחק ז"ל

שניאורסאהן

אביו של – יבלח"ט – כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

אשר נאסר והגלה על עבודתו

בהחזקת והפצת היהדות

ונפטר בגלות

ביום כ"ף לחודש מנחם אב

שנת ה'תש"ד

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו – כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נאָו!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!